MILIVOJ BOSANAC

LIRIKA

ZAGREB 1936

MILIVOJ BOSANAC

LIRIKA

ZAGREB 1936

SONETI

I

Sa prutom čamac vozim kroz male talase
Kada sija lišće tanke jasike, lopoči.
I život bez šuma teče, u toku da se
Svojem jednom na mirnome ušću ukoči.

I moj je kolac zaboden u dno kada prelje
Svoje preslice zasade u duboke vode.
Moje nade neispunjene, sanje i želje
U nepoznatom me smjeru samo vode.

I malo imade tuga, da bi sijale
Kada sa dušâ tama pane il' svane.
Na svima poljima svijeta šumi list.

I put moj posve je bijel i čist
Kada sa obale i sjenâ nestane
Plavih što su se na dubu grijale.

II

O plave sjene, ne čuje niko moje riječi,
Zovem da dođete na opustjeli prag,
I opet da se oko duba smijete sjedeći.
Plave sjene, dođite samo natrag!

Može pomisliti svak, da tražim dušu
I da oplakujem ognjište svako,
I dovijeka lud će misliti tako
Jer luda ima prokletu gušu.

Lukavi su ljudi; mrzim iz dna duše
Bijedu što u srcima stvara plijesan.
Posve je mračan život i tijesan

I ideali se u blato ruše.
Mrzim, mrzim iz dna duše.
Oplakujem dub u pepelu sav.

MA KAKO ŽIVOT DA JE KRATAK

Ma kako život da je kratak
Jednom ipak sunce će sinut,
I nastaće poslije opet mrak,
No ja ću se sa zemlje vinut.

Niti korak slušati neću
Kada prijeđe preko trave
I zgasi lak vjetar svijeću
Zaboravljenu iznad glave.

SANJE

Oči pune sjete vide pauka što ide
po uskome putu oko sata u kutu.

Sve iščezava kradom u nijeme sate.
Srca što tiho biju i neće da se vrate,
Čežnje što ih stvori susret u mraku
I razgovori na sokaku
Gdje sija radost
Ili rana boli
I gubi se mladost
Koja voli;
Djevojke što nikad
Ne nalaze sreću
I momci što kadikad
Osmjeh vrate cvijeću.

Proljeće kao gost
Samo dolazi.
Tužna mladost
S njime prolazi.

POD STARIM KROVOVIMA

Žito zrelo božjeg blagoslova
Na putu nalaziš svakom
Sa domaćeg kada krova
Sova stara leti mrakom.

Voda okreće kolo mlina.
Kroz vrata ćeš doć
Kad vjetar sa visina
Donese mirnu noć.

Zaljuljala se grana pod oknom
I na nju sjela ptica.
Hvala Bože, kad je u srcu tvom
Procvala trnova ružica.

LJUBAVNA PJESMA

Sve je pusto kada dođe
Veče nesigurnih želja toliko žuđena
I tuga se vrati opet
Svijetlom sanja davnih probuđena.

Hodamo sami, jedino moje
Na svijetu nas dvoje, ili se snije,
Tako blizu jedno drugom
Po mraku u kome sam te ljubio prije.

Ljubim te, srce, ljubim.
Ništa se ne boj, ne srami,
Tvoje su grudi na mojim.
Zauvijek idemo sami.

TUGA

Od jednoga sna drugom
Srce uzdignemo naše
Kad zaboravom, tugom
I vinom napunimo čaše.

Kao siva površina
Ustojale mutne vode
I kao vrška iglina
Tuga nam srce bode.

U tajni života srce naše
Svagda otkriva nešto svoje.
Tuge naše utjehu traže,
Raspnu jedra — i stoje.

MATOŠ U PARIZU

Pokidana nit je simbol jave —
Ljubav se raspe oko muteći.
Ja po Parizu šetam
U suton kada osjećaji dave.

Ljerkino sa suzom izgovaram ime —
Lijepo su joj dali na krštenju,
Pa sija upleteno u moje rime
Kô medica na kakvom proštenju.

Kolači se šarene, medica toči —
Šator gledam sklopljenih oči.

HIMNA ZORI

O, šetnje rane, šetnje bez ikog.
A blizu kukuruzi, livada mala.
Uživaj mada nemaš pogleda svog
Ni trava ne zna zašto je postala.

Mila sestrice, uvijek smo sami.
I klas nakon noći nemirnih pada.
Pjesma se rađa u duševnoj tami
A magla pokriva tišinu grada.

Na žitu pogaženom drhti žăra
Puna sve do vrha mirisnog ulja.
Sejo, ti imadeš stroga čuvara,
Voliš samo da te nosi i ljulja.

PROLJEĆE

Zov roga plaši
Konjanika što jaši
Da se visoko digne
Prije nego kući stigne,
U bijegu srnu
I baku moju crnu.

Možda će iz panja
Svijetle kore
Sa suzama što gore
Da se opet rodi
Hajdučka pjesma slobodi.

Rese vrbove žute
Peludom su osute
Kao pepelom što se stvara
Oko zapretanog žara,
Vjetar ih trese
Povrh vode —
I one se
U magli prvoj rode.

Djevojku sa vrela šumskog
Što nosi vodu
Glasom srca prepuklog
Mami svirala u hodu.

Iz panjeva za plotom
Britkim su grohotom
Jutarnje svirale
Osuđenog prvi put zvale —
I baka je stajala
I pred kućom plakala.

Djevojku duge kose
Mirisi odaju,
I oči leptira sijaju
Vlažne od rose,
I svijetli brazda prva
I teče sok iz drva.

SLIKE IZ POTKROVLJA

Kako i gdje
Ko zna —
Eto i suza u oku utopljenika
Sasvim se ugasila —
Tišina kapa.

Slutnje rastu ko rijeka
U predvečerje.
Zvona se oglase daleka
A kroz pukotine kisne.

Više neće ni skitnica
Ni ptica
Naći krov.

Ja sličan bolesnim dječacima
Ples što je izišao iz mode
Sjenu u zrcalu vode
Ponova sam vidio.

Sve su riječi sad prazne i male.
Iz njih moja mladost pjeva u klupi.
Kô vijenac patnje
Uvijek su mi u tišini oko čela sjale.
Sve zlo otupi.

Na vratima groblja
Noć svijetlo pali.
I svjetiljka joj daljinâ
U ruci plane
Kad na me
Sjena tišine pane.

TIHA ULICA

U sjeni svjetiljke igra oblak kao janje
Kad sve boje ima drvo;
I smeđu i posve modru kao granje
I svijetlo-ljubičastu kao staklo.

Sa šumnih grana pada svijetlo —
Trag moj briše.
Ulica je orošena kao staklo
Nakon kiše.

KURTIZANA

U uzduhu proljeća gdje šušti svila
I zvuk harfe čuje se i pjev ptica
U nov stan taruć suze sa lica
Anita sa oblakom se doselila.

Ti, što više dići se nećeš sa stoca,
Stisnula si mnogima otmjenu ruku,
I grlila putujući pratioca
Talasavim hodom da siđeš u luku.

Ljubeći se, grleći svjetlost si lila
I daleke zemlje u naručju snila
U slobodi visoko vila svoj barjak
Zadihana u pariški da uđeš vlak.

Prešavši raskoš da kreneš među sjene
Zaboravila si mnoga dobra i zla.
I putem rasula svoje uspomene —
U vodi sama da živiš kao trska.

SRCA

Kada srca panu — jednom panu,
Riječi neplodna, možeš li ih spasti?
U sreći nepoznatoj, u noć zvjezdanu
Dugo će uzdisaji cvasti.

Iza riječi će se kriti
Kosa, dojka i ruka.
Kratkoga trajanja će biti
U dvorani igra bez zvuka.

Naša ljubav puna iluzija
Steže oko vrata kô šal.
Kroz vrata iščezne kočija —
Prošao je davno bal.

Ti, željno svijetla
Što te neprekidno mami,
Srce rođeno u mraku
Kucaš u tami.

Sijaš u rosi,
U čaškama krina
Na vjetru planina
Za čarobnih mjesečina.

Kojima je život promašen
Koješta slute —
I osjećaj zaleđen
Oni tek šute.

Katšto suza kapne
Od sumnje — od čežnje.
Ništa — to je sve
Što srce mraku šapne.

GAVRAN

Nosio melem rana
Il' uspomena žar
Ti si barjaktar
Mojih dana.

Jesu li te umorile
U lijetu visine,
Jesu li te zasitile
Stare gorčine?

U lijetu oholom
U beskrajnoj visini
Ti me raniš bolom
U ovoj tišini.

Oko suzno te gleda
Ili je jug, ili sjever.
Okreni se, nastavi smjer
Novi put leda.

VISOKI JABLANI

Iznad vode kada suton cvijeća
Nad tragom mnogih proljeća
Nad zemnim uzdiže me blagom
Jablani hode crvenim sagom.

I silaze, i silaze u bezdan
U bijegu i trešnji kola
Od iskonskog otkinuti bola
Uzdižu se u krug zvjezdan.

Povorka raste diljem horizonta
U svijet stranih bića
Na vrhu nose znamen
Prohujalog doba i novih otkrića.

TRNOV PUT

Vrijeme se u žar s tugom sliva —
Mogla bi još čija ruka pasti na me.
Mogla bi me zaustaviti kiša.
Sit sam tame.

A tuga se u žamor kasni sliva —
Rastapa zlato.
Jesen roblja slika siva
Mora pasti u blato.

Vio se dan kao trska.
I plako
U nujnim očima tuga sja
Uvijek tako.

Ali mrak sve pod kamen patnje skriva.
Mogla bi još čija ruka pasti na me.
Ustani — otmi se.
Jesen tebe zove s njiva.

Na rukav sa vranama mrak slijeta.
To oktobar sa vjetrom kroz kukuruz lijeta.
Kaplje znoj tegoba krvav i slan,
U ruci dječaka zlati se kruha kora kao dan.

Samoća se predala vihoru i suncu da je satre.
Dlan žalosti skriva suze i lik njen.
Nad kolibom gore oblaci večernje vatre.
Kaplje srebro iz neba koje se žari kao sud glinen.

Šutnja se sad kô mrak na stabljikama klima.
Čuo sam poj smrti za kolima
U kojima se jesen vozila preko oranica.
U srcu osta samo cvrkut crnih ptica.

Kroz okno vidim
Prazna dvorišta, rano svijetlo, voz.
Niz mutno staklo.
S tugom već
I prva se kap tmine sliva.

Nad mojim selom je groblje. Krstovi i drač.
Lako je nositi plač,
Ali ne i bol
Koji je crn;
Vjetar cvijeću oči sklopi.
Pjesma što nekad je samo kap krvi bila
Sad kô krilo škropi
Svaki trn.

Put je dug
I vječan, vječan.

Klonem kad luč sna što se pali
Obasja prag žalosti.
Isusu koga umor u postelju svali
Vijenac pletem iz trnja svoje mladosti.

MRTVA LUKA

Dobriši Cesariću

Težak je uzduh
Kojim vrane kruže
Kroz dan gluh.

Dijeli nas hrid
Za odmor ptica.
Nas dijeli zid
Od trokatnica.

Visine kud si išô
Sve se tope
I Tvoje stope
I Tvoje stope.

I ništa više,
I ništa više.

I tuga nas neće dići
A skitanje boli.
Neće nikamo otići
Naši jarboli.

JESEN

Gle! putnike što bez krova nad glavom —
Spavače bez stana
Koji više ne mogu čekati dana —
I moraju čekati na peronu.

Sresti ih nećemo
Na putu kojim su išli bez prtljaga
I za sobom
Ne ostavljaju traga.

Sve je tužno
I kaljavo.
Jesen gruba ide preko stuba.

VELEGRAD

Sne naše o zlatu il' krznu
Sanjamo šutke
Obasjani zanosom kao lutke
Pored prozora što se mrznu.

I svijetla se pale,
I daju tramvaji signale,
I slova reklama se vide,
Uz dvokolicu dječak ide.

Život tisuće ulicom struji,
Glazbe pjevaju kao slavuji
U novom ushitu, novom žaru —
I palimo cigaru.

Ljudi neznani ulaze, izlaze
Puni čežnje za užicima.
Stopama istim uvijek gaze
Sa nasmijanim licima.

Trgovac ulazi sa zlatnim satom
I činovnik sa dobrom platom.
Iz ogledala što nam sija
Lijepo je sve kao iluzija.

U SPOMEN SERGEJA JESENJINA

Ljubav u srcu našem kad se rađa
Iz nepoznate luke nas vodi.
Kao zvijezda krupna u vodi
Na pučini koleba se lađa.

Jesenjine, ti svijetom lutaš mrtav
Iz Moskve do Urala.
Objesio si se o rukav
Kad je u rijeku zvijezda pala.

UMORNE LAĐE

U duboku gluhu noć
Lađe što su krenule jednoć
Iz nepoznatih luka
Uđu bez buke i zvižduka.

Tu ih čeka ponoć
U samotnome hropcu
I samrtnička noć
Ljulja ih na konopcu.

ZIMA

Ko cestom tjera sanke —
Vjetar ili bič grubi?
Niko nas više ne ljubi
Dolaze nam mirne stanke.

Zove nas možda žena
Što ljepotu krije.
Možda je pala sjena
Na glave dvije.

Jesu li to sjene plave?
Smrznut je put između sna i jave.
Dječak starca vodi na štapu —
Skinuo je pred kućom kapu.

KROZ OTVOREN PROZOR

S prozora se vidi kola su otišla
Kad su posljednji put bljesnula
Na lampi stakla.
Noć je niz nagib sišla.

I sad neko nekog zove
Kroz polja siva,
A niko se ne odziva.
Snijeg zameta putove.

Koliba u daljini čeka
U tmini lampa sja.
Vjetar kao otac
Kune iz daleka.

JAGODE

Starica donese svaki dan
Kupalištu zavežanj jagoda.
Dovodi ju amo, na izvor joda
Uvijek istom mjestu put uzan.

Na polju zamirišu jagode ubrane.
I sluša zvonca sa pašnjaka.
Trese grane
Vjetar prvog mraka.

MART

Sjaj što se prelijeva u staklima
Sjeti me na šiblje.
Zelen je kao grana što se ziblje
Kao djetinjstvo na poplavi.

Na poljima sam bio.
Godine šutnjom su ubile samoću.
Plako bih da vidim
Sjekiricu i čamac i kapu koju sam nosio.

SMRT BOLJARA

Iznova spuštaju se magle i ptica svakome znana
duh sapeti neda da ublažim sjetnu narav.
O davnini uspomenu muti što nikome nije znana
vraćeni duh ne sluti moju sjetnu narav
i krila nose duh od davnih dana.

Jedna je duša više tamna od ostalih katkada
I moja ne nađe u tišini,
u srcu mome bez elana
utjehu nikada.

Opet vidim sve poznato.
Pomislim neko muti
tišinu pustih odaja
otvorenih pustih sala,
sjevernim mrakom
čujem odgovor: Koar . . . koar . . .
— nepomična sjena, i kašalj —
a tjeskoba ne da odagnati pticu,
umire boljar.

Boljar umire ili — što lako može biti —
moli svoju molitvu.

Umire boljar.
Ne poznam osobni život,
Slutim da zemlja gdje je on
u gibanju nije bila
i velim da neće ni biti.

U SPOMEN POKOJNOG OCA

Da me, oče, nikud nisi dao
sa nešto slikovitih riječi
prikazivati te ne bih znao
u naravnoj veličini.

Možda oči nijesu prave.
Pogodio sam sve na licu,
tvoj brk boje plave,
malo smeđu trepavicu.

Oče, što ćeš više od mene —
znajući dobro prilike
oprosti, oče, oprosti —
riječi nijesu slike.

PLAVA SJENA

Malo još iskara tinja,
Tako dugo su u pepelu bile,
Ipak se nijesu ugasile
U žeravici plavoj ispod inja.

Iznova možemo — ko zna —
Plava sjena, stari dub i ja
Zaigrati opet kolo svoje
U vrbicima samo nas troje.

S A D R Ž A J

Stranica

Tisak
Zaklade Tiskare
Narodnih Novina u Zagrebu